

KLOKKENLUIDEN

Het beieren van de Denekampse kerkklokken is een eeuwenoude traditie. Er zijn mensen die er een soort danklied aan de graaf van Bentheim in herkennen.

Beieren, een eeuwenoude traditie

Substitu
22-11
2011

Voor de echte kenner klonk er dezer dagen nogal wat ru-
moer uit de eeuwenoude St.
Nicolaastoren in Dene-
kamp. Voor de beierclub
was het weer het moment
om met het 'inkleppen' de
unieke Denekamper beier-
traditie voort te zetten. Tij-
dens de oefensessie liep niet
alles even vlekkeloos. De
leek hoorde het niet of nau-
welijks.

Het is een eeuwenoud ge-
bruik dat stamt uit de
16e eeuw. Denekamp is
de enige plek in Europa
waar dit inkleppen nog wordt uit-
geoeft. In Russische Orthodoxe
kloosters wordt deze techniek ook
nog beheerst.

De traditie in het dorp is van gene-
ratie op generatie overgegaan. Het
inkleppen moet echter wel bijge-
houden worden om er vertrouwd
mee te blijven. De klokken nemen
een belangrijke plaats in bij de
Denekamper bevolking. Op een zater-
dagavond in november werd het
inkleppen geoeft na het zondag-
ingeluiden. Dus het 'gewone' klok-
kengeluid ging over in het beieren.
Maar liefst een kwartier lang. De
echte kenners zal dit niet ontgaan
zijn. Ook zondagmorgen bij de sin-
terklaasintocht werd er gebeierd.
Het bijzondere bij het beieren is
dat niet de klokken worden bewo-
gen, maar de klepels in de beide
kleinste klokken, de Mariaklok en
de St.Nicolaasklok. Dit gebeurt op

De klokken van de St. Nicolaaskerk

De St. Nicolaasklok is in 1518 en de
St. Salvatoroklok is in 1530 gegoten
door de Münsterse klokkengieter
Wolter Westerhues. De Salvator-
klok is ruim 2000 kilo zwaar en
een van de zwaarste luidklokken
in Twente. Vanwege een scheurvorm-
ing is de Mariaklok uit 1436 in
1986 vervangen door een nieuwe
Mariaklok. Deze is gegoten door
Eysbouts in Asten. De oude Maria-
klok uit 1436 staat buiten, naast de
St. Nicolaaskerk als monument op-
gesteld. In 1995 zijn de klokken
weer in een originele eiken houten
klokkenstoel opgehangen. Sinds
eind 1991 is op de eerste verdieping
van de St.Nicolaastoren een perma-
nente expositie ingericht over de
klokken van Denekamp. In woord
en beeld worden tradities en lotge-
vallen van één van Denekamps
oudste en beroemdste monumen-
ten door de eeuwen heen getoond.

de eerste verdieping in de toren
door twee personen. Samen met
de grote Salvatoroklok die vanon-
der uit de toren in beweging
wordt gebracht klinkt er een typi-
sche repeterende vierkwartsmaat.

Jos Wintels van de beierclub her-
kent zelfs een melodie in het sa-
menspel. Een danklied aan de
Graaf van Bentheim. Deze schonk
namelijk de Nicolaas- en de Salva-
torklok aan Denekamp in de 16e
eeuw. Volgens Jos Wintels is het
belangrijk dat de leden van de beier-
club het juiste ritme hebben bij
het inkleppen.

„Men moet op elkaar inspelen zon-
der dat men elkaar ziet. De basis
ligt bij diegene die de Salvatoroklok

in beweging brengt. Meestal ge-
beurt dat ook met twee personen.
De inkleppers op de eerste verdie-
ping hebben zich aan te passen.
Door dit regelmatig te oefenen
groeit het gevoel zodat het juiste
klankspel ontstaat. Heel even zat
men er zaterdagavond flink naast.
De tel was uit het ritme.
Maar daar is natuurlijk ook de oef-
fengelegenheid voor.”

Het inkleppen en het luiden is een
fysiek zware bezigheid. Dat is ook
een van de redenen dat er geregeld
gewisseld moet worden. Een klep-
pel weegt 100 kilo en is van smeed-
ijzer.

De beierclub Denekamp heeft eer-
der dit jaar de Jacob van Eyckprijs

Klokkenstoel

In 1995 zijn de klokken weer in een originele eiken
houten klokkenstoel opgehangen. Sinds eind 1991 is
op de eerste verdieping van de St.Nicolaastoren een
permanente expositie ingericht over de klokken van De-
nekamp.

„Door dit inkleppen regelmatig te oefenen,
groeit het gevoel zodat het
juiste klankspel ontstaat.”

Klokkenluider Jos Wintels

De Denekampse klokkenluiders in de toren van de St. Nicolaaskerk.

foto Wim Corduwener

gekregen van het Utrechtse klok-
kenluidersgilde. Deze werd uitge-
reikt in de Domtoren. Het gilde
hoopt met de onderscheiding de
traditie van het beieren te behou-
den.

De jury prees de eeuwenoude tra-
ditie in Denekamp in het bijzon-
der en stelde een geldprijs van
2.000 euro en een penning be-
schikbaar. Op zaterdag 3 december
wordt er opnieuw een oefening ge-
houden van het inkleppen. Voor
de beierclub volgt dan een drukke
tijd met het sinterklaasfeest, kerst-
dagen en Oud en Nieuw voor de
deur.

De klokkenluiders van Denekamp

Er zijn in Denekamp drie groepen
die gebruik maken van de klokken
in de gemeentelijke toren. In to-
taal zijn een kleine 30 personen ac-
tief. Op feestdagen en kerkelijke
hoogtijdagen beiert de beierclub.
De groep bestaat uit dertien leden.
In principe kan elke Denekamper
lid worden ongeacht geloofsover-
tuiging. Wel is er op dit moment
een ledenstop. Specifieke kennis is
niet nodig. Enig ritmegevoel en in-
teresse in de klokkenhistorie is ge-
wens. De beierclub luidt de grote

Salvatoroklok en klepelt de twee
kleinere. Zaterdagavond wordt de
zondag ingeluid door de zondagin-
luiders. Daarbij worden de klok-
ken in beweging gebracht. Als uit-
eindelijk de klepel de klok raakt
ontstaat de bekende galm. Deze in-
terkerkelijke groep bestaat uit vijf
personen uit de katholieke en de
protestantse kerkgemeenschap. Bij
het zondaginluiden wordt er al-
leen geluid en niet geklepeld. De
derde groep zijn de zes begravenis-
luiders. Zij luiden als er een overle-

dene is om 11.00 uur en als deze
ter grave wordt gedragen of naar
de crematie. Voor een overledene
wordt geluid als de luiders bericht
krijgen van de begrafenisonderne-
mer. Dit 'verluiden' geldt voor alle
gezindten. In dit geval wordt er
slechts met één klok geklepeld en
worden er twee geluid. Op doorde-
weekse dagen wordt om 12.00 uur
het Angelus geluid met de Maria-
klok. Dit gebeurt bij toerbeurt
door Gerrit Kamphuis en Jos
Wintels.